1 Bilietas
LIETUVOS KARALIUS MINDAUGAS
Valdė 1253-1263 m.

Mindaugo vardas pirmą kartą paminimas 1219 m. Hipatijaus metraštyje. Jame buvo aprašyta sudaryta Voluinės ir lietuvių sutartis. Mindaugas paminėtas tarp vyriausiųjų kunigaikščių. Nesibaigiančių vidaus ir išorės kovų laikotarpiu Mindaugas tapo stipriausiu iš Lietuvos valdovų, vokiečiai jį vadino „vyriausiuoju karaliumi“

1251 m. Mindaugas kartu su žmona Morta **apsikrikštijo.** Krikščionybė atvėrė Mindaugui ir Lietuvai naujus istorinius akiračius, artino prie Vakarų Europos. Po jo krikšto Romos popiežius paėmė Lietuvą savo globon, ir kryžiuočiai su kalavijuočiais nebeturėjo kuo pateisinti savo puldinėjimų.

Tapęs krikščionimi, Mindaugas **1253 m. buvo vainikuotas Lietuvos Karaliumi.** Tai sustiprino Lietuvos valstybę, nes ją tapus Karalyste, pripažino kiti Europos valdovai.

Susikūrusią Lietuvos valstybę Mindaugas nuolat stiprino ir plėtė teritoriją.

Kunigaikštį Daumantą Mindaugas pasiuntė į rytus kariauti, tačiau šis užuot žygiavęs į Rytus, **1263 m.** rudenį atvyko į Mindaugo rūmus, **nužudė** karalių Mindaugą ir jo įpėdinius Ruklį ir Rupeikį.

Kai 1918 m. Lietuvą buvo manoma paskelbti monarchija, būsimajam valdovui buvo suteiktas vardas Mindaugas II.

Vilniuje prie Gedimino kalno Mindaugui pastatytas paminklas ir jo vardu pavadintas tiltas per Nerį.

Mindaugo vainikavimo diena – **liepos 6 -oji – yra valstybinė šventė.** Viso pasaulio lietuviai sutartą valandą gieda Lietuvos himną.

Įdomybė: labai tikėtina, kad Mindaugo mėgiamas desertas buvo varškės sūris su medumi. Jo laikais Lietuvoje skanumynų pasirinkimas buvo labai menkas, bet tikrai žinoma, kad baltas sūris tuo metu buvo labai mėgtas.

2 Bilietas
Lietuvos Didysis Kunigaikštis Gediminas

Gediminas valdė Lietuvą 1316- 1341 m.

Spėjama, kad Gediminas gimė apie 1275 m., taiga į sostą įžengė apytikriai keturiasdešimtmetis – kaip anais laikais gerokai pagyvenęs. Iš brolio Vytenio paveldėjo Lietuvos valstybę besiplečiančią į Rytus ir karus su ordinu. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje tuo metu buvo apie 1 milijonas gyventojų, o etninių lietuvių gal apie pusę. Jaunystėje Gediminas pasireiškė kaip gabus karvedys.

Gediminui valdant, išaugo Lietuvos miestai, o nuolatine sostine tapo Vilnius. Vilniaus įkūrimo data laikoma 1323 m. sausio 25 d., Gediminas parašė laišką, kuriame miestas VIlnius minimas pirmą sykį kaip sostinė. Šiais metais minime Vilniaus 700 m. jubiliejų.

Suklestėjo amatai ir prekyba. Labai išsiplėtė valstybės teritorija. Gediminas prijungė prie Lietuvos slaviškas Minsko, Pinsko-Turovo, Vitebsko, Volynės, Lucko žemes. Dauguma žemių prijungė ne kalaviju, o taikiu vedybų keliu. Gediminas apvesdindavo savo sūnus su rusų kunigaikščių dukterimis ir gaudavo valdyti tas sritis kaip jų kraitį. Taip susikūrė didelė valstybė – **Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė**.

Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas buvo kūrybingas **diplomatas.** Jis suprato, kad reikia pristatyti Lietuvą patraukliai, šių dienų kalba šnekant, Gediminas buvo puikus viešųjų ryšių specialistas. Jo valdymo laikais Lietuva buvo pripažinta tarp kitų valstybių, jos įsiklausoma ir paisoma. Gediminas gerai susigaudė užsienio politikos reikaluose, sumaniai bendravo, suprato miestų svarbą šalies gerovei. Keturias savo dukteris Gediminas ištekino už kaimyninių valstybių kunigaikščių.

Gedimino laiškai. Gediminas parašė **6 laiškus:** popiežiui, Vokietijos miestų bei Gotlando piliečiams, domininkonų ir pranciškonų vienuoliams, Tartu ir Saremos vyskupams, Talino žemės vietininkui ir Rygos miesto tarybai. Rašyta lotyniškai. Kvietė į Lietuvą atvykti įvairių sričių amatininkus, vienuolius, sakė, kad gaus privilegijų ir kad Lietuva draugiška valstybė.

Gediminas išliko pagonis.

Gediminaičių dinastijos pradžia. Po Gedimino mirties, valdžią pasidalino du jo sūnūs kunigaikščiai Algirdas ir Kęstutis. Algirdas rezidavo Vilniuje ir valdė rytines žemes, Kęstutis – Trakuose ir valdė žemaitiją.

3 Bilietas. Vytautas Didysis

Valdė 1392-1430 m.

Vytautas buvo Lietuvos didžio kunigaikščio Kęstučio sūnus, Gedimino anūkas.

Po kovų su pusbroliais Jogaila ir Skirgaila, Vytautas gavo valdyti visas Kęstučiui priklausiusias žemes. 1401 m. Lietuvos didžioji kunigaikštystė buvo pripažinta savarankiška, atskira nuo Lenkijos valstybė, o Vytautas – jos didžiuoju kunigaikščiu. Stiprindamas valdžią, Vytautas šalino prijungtąsias rusų žemes valdžiusius Gediminaičius, o į jų vietą skyrė sau ištikimus bajorus. Svarbiausia Vytauto atrama tapo bajorai. Kad suriktų daugiau karių, Vytautas didino bajorų skaičių: paprastus žmones atleisdavo nuo ūkinės tarnybos, darydavo bajorais ir versdavo eiti karo tarnybą.

1409 m. prieš Ordiną sukilę Vytauto remiami žemaičiai išvijo vokiečius iš savo krašto. Dėl to prasidėjo Ordino karas su Lenkija ir Lietuva. Susivienijusios Lenkijos ir Lietuvos valstybės buvo stipresnės už Vokiečių ordiną. **1410 m. Žalgirio mūšyje** kryžiuočiai buvo sutriuškinti ir jų skverbimasis į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemes galutinai sustabdytas. Lietuva atgavo Žemaitiją, nors Klaipėda ir vakarinės žemės liko Ordino valdžioje.

Nuopelnai: Vytautui valdant Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė dar labiau išsiplėtė ir sustiprėjo. Buvo didžiausia LDK teritorija – nuo Baltijos iki Juodosios jūros. Dėl to kai Vytautas nutarė vainikuotis Lietuvos Karaliumi, ir Jogaila, ir imperatorius pritarė. Tačiau tam labiausiai pasipriešino Lenkijos bajorai, kurie sulaikė Vytautui siunčiamą karūną. Vytautas karūnos nebesulaukė ir **1430 m. mirė**. Palaidotas Vilniaus Arkikatedros požemiuose.

Vytautas buvo žymiausias iš Lietuvos valdovų, vienintelis **pavadintas Didžiuoju**. Jam valdant, Lietuvoje įsteigtos pirmosios mokyklos, Vilnius pasidarė didelis Europos miesto centras. Nuo Vytauto laikų Didžiojoje Kunigaikštystėje apsigyveno trys tautinės mažumos: žydai, totoriai ir karaimai.

Vytautui valdant įsigalėjo valstybės ženklai, vartojami dabartinės Lietuvos. Raitelis ant žirgo (Vytis) žinomas nuo Vytauto laikų. O Gediminaičių stulpai, buvo Vytauto simbolis.

4 Bilietas. Jonas Basanavičius
Lietuvių tautos žadintojas, patriarchas

Vienas žymiausių lietuvių tautinio sąjūdžio veikėjų Jonas Basanavičius (1851-1927) daugiau kaip 30 savo gyvenimo metų praleido toli nuo Lietuvos – studijavo Maskvos universitete, dirbo gydytoju Bulgarijoje. Bet kad ir kur gyventų jam visada rūpėjo Lietuvos reikalai. Daugelį metų tyrė lietuvių tautos kilmę, istoriją, kultūrą.

Pirmojo lietuviško laikraščio "Aušra" redaktorius. Pirmas „Aušros" numeris išleistas 1883 m. Rytų Prūsijoje.

Daug dėjo pastangų, kad būtų panaikintas lietuvių spaudos draudimas (trukęs 1864-1904). Spaudos draudimo laikotarpiu parengė pirmuosius "Aušros" numerius. Daug nuveikė telkdamas apie "Aušrą" to meto lietuvių šviesuomenę, drauge su aušrininkais kovodamas dėl lietuvių tautos, lietuvių kalbos teisių.

Grįžęs į Lietuvą, su kitais lietuvių visuomenės veikėjais sumanė ir 1905 m. sukvietė Vilniuje lietuvių suvažiavimą, dar vadinamą Didžiuoju Vilniaus Seimu. Jame dalyvavo apie 2000 žmonių iš visų visuomenės sluoksnių. Seimas pareikalavo iš caro valdžios suteikti Lietuvai savivaldą su žmonių renkamu seimu Vilniuje, ragino uždarinėti degtinės parduotuves, nemokėti valdžiai jokių mokesčių, neiti į kariuomenę, neleisti vaikų į rusiškas mokyklas, mokyklose dėstyti lietuviškai, lietuvių kalba tvarkyti reikalus valsčių įstaigose. Basanavičius Seimui pirmininkavo ir daugiausia jam pasitarnavo.

Basanavičiaus sumanymu 1907 m. Vilniuje buvo įkurta Lietuvių mokslo draugija, kuriai jis iki pat mirties vadovavo.

1917 m. rugsėjo 18 - 22 d. Vilniuje vykusioje Lietuvos visuomenės atstovų konferencijoje, buvo išrinkta Lietuvos Taryba.

1918 m. vasario 16 d. Basanavičiui pirmininkaujant Lietuvos Tarybai, buvo priimtas Lietuvos Nepriklausomybės aktas. Atkurta nepriklausoma Lietuvos valstybė. Akta pasirašė 20 signatarų.

Basanavičius mirė 1927 m. vasario 16 d. Vilniuje ir yra palaidotas Rasų kapinėse.

5 Bilietas. Valdas Adamkus
Lietuvos Prezidentas 1998-2003 m. ir 2004-2009 m.

Gimė 1926 m. lapkričio 3 d. Kaune. Politikas, Lietuvos Respublikos Prezidentas, aplinkosaugininkas, JAV lietuvių visuomenės veikėjas, **gyvenęs ir dirbęs Čikagoje.**

Gimė Kaune tarnautojų šeimoje. Lankė Jono Jablonskio mokyklą, mokėsi Kauno "Aušros" gimnazijoje. Karo metais dalyvavo rezistencinėje veikloje prieš nacius kartu su mokslo draugais leisdamas pogrindinį laikraštį „Jaunime, budėk!".

Iš Lietuvos pasitraukė 1944 m., kaip rašo savo atsiminimuose, pasislėpęs po tanku besitraukiančiame nacių kariuomenės traukinio ešelone.

Gyvendamas JAV, tapo Respublikonų partijos nariu ir septintajame dešimtmetyje aktyviai įsitraukė į politinę veiklą. Dalyvavo Čikagos sanitarinės patikėtinių tarybos rinkimuose ir rinkimus pralaimėjo Demokratų kandidatui.

Septintojo dešimtmečio pabaigoje pradėjo dirbti JAV federalinėje tarnyboje JAV Aplinkos apsaugos agentūroje.

Gyvendamas JAV, aktyviai dalyvavo lietuvių išeivijos visuomeninėje ir politinėje veikloje, rengė protesto akcijas prieš Lietuvos okupaciją, organizavo įvairias peticijas, kurios būdavo įteikiamos ir aukščiausių pareigų JAV federalinės valdžios politikams.

1961- 1964 m. – Amerikos lietuvių bendruomenės tarybos narys, Centro Valdybos vicepirmininkas, Amerikos lietuvių tarybos (ALT) narys. Nepaisant kartais aršios kitokių politinių pažiūrų išeivių kritikos, kartu su bendraminčiais siekė užmegzti kuo artimesnius santykius su okupuotos tėvynės inteligentija, kartu nebendradarbiaujant su krašto okupacinėmis struktūromis.

1998 m. išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentu. Iškėlė spartaus šalies modernizavimo idėją ir Lietuvos piliečiams įsipareigojo siekti trijų pagrindinių tikslų: **laisvo žmogaus, atviros visuomenės, stiprios valstybės.**

2003m. m. siekė būti perrinktas, tačiau antrame rinkimų ture pralaimėjo Liberalų demokratų partijos pirmininkui Seimo nariui Rolandui Paksui. 2004 m. apkaltos proceso metu pašalinus Rolandą Paksą iš Prezidento posto buvo surengti pirmalaikiai Prezidento rinkimai ir 2004 m. antrą kartą išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentu (pareigas pradėjo eiti 2004 m. liepos 12 d. ir baigė 2009 m. liepos 12 d.).

Valdo Adamkaus vadovavimo laiku kaip iškiliausią prisiminimą prezidentas įvardija **gerų santykių kūrimą su artimais kaimynais**. Jis akcentuoja, kad Lietuva turėjo reikšmingų pasiekimų gerinant santykius su Rytų Europos valstybėmis, pavyzdžiui, Sakartvelu bei Ukraina. **Lietuvos įstojimą į NATO bei Europos Sąjungą (ES) 2004 m.** V. Adamkus taip pat išskiria kaip vieną šviesiausių prezidentavimo akimirkų.